

DET KONGELEGE
UTDANNINGS- OG FORSKINGSDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 7

(2003–2004)

Om lov om endringar i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)

*Tilråding frå Utdannings- og forskingsdepartementet av 10. oktober 2003,
godkjend i statsråd same dagen.
(Regjeringa Bondevik II)*

1 Innleiing

Utdannings- og forskingsdepartementet gjer med dette framlegg til endringar i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).

Departementet gjer framlegg om at Rådet for fagopplæring i arbeidslivet og opplæringsråda blir nedlagde. For å vareta samarbeidet mellom departementet og partane i arbeidslivet om fag- og yrkesopplæringa tilrår departementet at det blir etablert alternative og meir fleksible møteplassar. Dette blir behandla i kapittel 2.

Vidare gjer departementet framlegg om å endre opplæringslova § 13–2 slik at når det blir gjort vedtak om plassering i institusjon etter barnevernlova § 8–4, vil det vere fylkeskommunen der den kommunen ligg som er ansvarleg for plasseringa, som også får ansvaret for å oppfylle opplæringsrettane etter opplæringslova. Bakgrunnen for forslaget er at lovteksten skal bli i samsvar med gjeldande ordning på området. Dette blir behandla i kapittel 3.

Departementet gjer også framlegg om ei presisering av opplæringslova § 13–3a, som i hovudsak gjeld presisering av gjeldande rett. Dette blir behandla i kapittel 4.

2 Samarbeidet mellom departementet og partane i arbeidslivet om fag- og yrkesopplæringa

2.1 Innleiing

Fag- og yrkesopplæringa er i Noreg ein integrert del av den vidaregåande opplæringa. Av om lag 220 fag følgjer dei aller fleste hovudmodellen med to års opplæring i skole og to år i bedrift; av dei siste to er eitt år opplæring og eitt år verdiskaping. Om lag 30 fag er såkalla særlop med eitt års opplæring i skole og tre år i bedrift inklusive verdiskapinga. I tillegg har nokre få fag andre ordningar med kortare eller lengre tid i lærebedrift. Sidan delar av fag- og yrkesopplæringa går føre seg i bedrift, er denne delen av opplæringa eit felles ansvar for partane i arbeidslivet og utdanningsmyndighetene. Det offentlege utdanningssystemet i Noreg og partane i arbeidslivet har lange tradisjonar for å samarbeide om fag- og yrkesutdanninga. Dette samarbeidet var ein vesentleg føresetnad for den struktur- og innhaldsendringa som vart gjennomført under Reform 94, og for den formidable auken i talet på læreplassar som reforma føresette.

2.2 Gjeldande rett

Sidan lov om fagopplæring i arbeidslivet vart vedteken i 1980, har samarbeidet mellom departementet og partane i arbeidslivet vore organisert med eit nasjonalt råd for hovudsamanslutningane, Rådet for fagopplæring i arbeidslivet (RFA), og faste nasjonale bransjeråd: opplæringsråda (OR).

Rådet for fagopplæring i arbeidslivet blir oppnemnt av Kongen og skal gi departementet råd i utdanningspolitiske spørsmål som gjeld fagopplæringa. I dag har rådet til saman 30 medlemmer og varamedlemmer, der over halvparten representerer arbeidslivet med like mange frå arbeidsgivarane og arbeidstakarane. Rådet skal uttale seg før departementet vedtek overordna retningslinjer for innhaldet i opplæringa i fag eller arbeidsområde som har læretid i bedrift eller forskrifter om fagprøve, sveineprøve, og kompetanseprøve på lågare nivå for lærerekandidatar. Rådet skal også uttale seg om forslag om at eit fag eller arbeidsområde skal først inn under fagopplæringa eller ikkje lenger vere underlagt fagopplæringa. Departementet utfører sekretariatsoppgåver for rådet. Rådet for fagopplæring i arbeidslivet bli finansiert av staten.

Det er 20 opplæringsråd med til saman ca. 400 medlemmer og varamedlemmer. Talet på råd og på medlemmer i råd, og fordelinga av fag blir fastsette av departementet etter forslag frå RFA. Råda skal ha eit fleirtal som består av like mange representantar for arbeidsgivarane og arbeidstakarane, og som blir oppnemnt etter forslag frå tariffpartane i arbeidslivet. Råda skal også ha andre medlemmer med brei kjennskap til innhaldet i opplæringa og til oppgåvene i rådet. Råda skal gi departementet råd i faglege saker som gjeld fagopplæringa. Oppgåvene deira er å utarbeide forslag til sluttkompetanse for fag eller arbeidsområde som har læretid i bedrift, og å uttale seg om innhaldet i slike fag eller arbeidsområde og den samla læretida. Råda skal også uttale seg om forskrift om godskriving av tidlegare opplæring, godkjenning av fagutdanning frå andre land, forskrift om teoriopplæring og forskrift om kva som kan godkjennast som teoretisk del av fagprøva for kandidatar som tek fagprøva utanom læreforhold. Vidare skal råda foreslå medlemmer til læreplangrupper og medlemmer til klagenemnder for fag- og sveineprøver. Opplæringsråda er også klageinstansar for enkeltvedtak gjorde av yrkesopplæringsnemnda, når vedtaket i nemnda ikkje kjem inn under instruksjonsmyndigheita til fylkeskommunen – det vil i praksis seie i faglege spørsmål. Ein av dei organisasjonane som er representerte i det enkelte opplæringsrådet, tek seg av sekretariatsoppgåvene. Staten fullfinansierer utgiftene

til aktiviteten i råda og dekkjer halvparten av driftsutgiftene til sekretariata.

Noreg og Island er dei einaste landa som har etablert statleg oppnemnde og finansierte råd for fagopplæringa i arbeidslivet. I Danmark er partsamarbeidet organisert i faglege utval som partane sjølv etablerer utan statleg tilskott. Dei faglege utvala gir råd til ministeriet om den delen av opplæringa som går føre seg i bedrift. Dei enkelte *erhvervsuddannelsesskolene* har likevel utstrakt lokalt samarbeid med partane om dimensjoneringa av skoletilbod og lærlingplassar. I Sverige er ikkje partsamarbeidet om yrkesopplæringa formalisert, men partane blir involverte både direkte i ulike prosessar og som høringsinstansar.

2.3 Vurderingar frå departementet

Departementet er generelt tilfreds med samarbeidet med partane i arbeidslivet om fag- og yrkesutdanninga. Utan dette samarbeidet hadde det truleg ikkje vore mogleg å gjennomføre dei store strukturendingane i Reform 94. Grunnkursstrukturen som vart foreslått for Stortinget, vart utarbeidd av partane og departementet i ei eiga referansegruppe. Det hadde heller ikkje vore mogleg å få til den formidable auken i talet på læreplassar som reforma føresette. Intensjonsavtalen mellom partane om talet på læreplassar, og oppfølginga av denne, var ei avgjerande årsak til denne auken.

Likevel har organiseringa av samarbeidet vore gjenstand for diskusjon. Den raske omstillinga i arbeidslivet krev raskare avgjerdsprosessar enn den statiske rådstrukturen kan klare. Det blir derfor vanskeleg å få nødvendig dynamikk i fagutviklinga, slik at dei behov for kompetanse som den enkelte, samfunnet og arbeidslivet har, blir varetekne.

Opplæringsråda representerer ein fagstruktur som i hovudsak omfattar handverks- og industrifag. Fagstrukturen er forelda, og det er sterkt behov for å modernisere både fag og innhald. Det er også viktig å leggje til rette for fagutvikling i nye sektorar som tradisjonelt ikkje har utvikla fagopplæring. Dette vil krevje eit anna og meir inkluderande partssamarbeid med og mellom nye organisasjonar og interessepartar.

Fagutviklinga går også i retning av nye bransjeoverskridande fag og i retning av at tradisjonelle fag på tvers av bransjar blir meir like. Dagens organisering har vist at det er vanskeleg å få i stand tverrsektorielt samarbeid, fordi smale bransjeråd prioriterer eigeninteresser framfor å medverke til tverrsektoriell kompetanseutvikling. Dette har vore særleg tydeleg i arbeidet med å forenkle dagens VKI-struktur.

Det er også behov for å etablere tilbod som gir større lokalt handlingsrom, for å fremme regionalt og lokalt utviklingsarbeid. Dagens organisering inneber sterk sentral styring, og medverkar, etter departementets vurdering, til å hemme framfor å fremme lokalt og regionalt utviklingsarbeid.

Etter opplæringslova skal opplæringsråda uttale seg før endeleg godkjenning av utanlandsk utdanning blir gitt. Departementet meiner her at den nye ordninga med yrkesprøving, der den enkelte søkjar får vist sin kompetanse, gjer vurderingar frå opplæringsråda i slike saker overflødige.

Det er behov for klargjering av roller og ansvarsforhold innanfor fagopplæringa. Dei blanda oppgåvene råda har, som partar i høringssaker og som forvaltningsorgan i klagesaker, er slik departementet vurderer det, uheldig. Råda si rolle som høringsinstansar medfører også dobbeltbehandling. I saker der råda er lovbestemte høringsinstansar, vil dei organisasjonane som er representerte i råda, også vere høringsinstansar i samsvar med føresegnene i forvaltningslova. Dette er ineffektivt og kan gi eit skeivt bilete av korleis synspunkta fordeler seg mellom aktuelle partar. Dei oppgåvene opplæringsråda har med å foreslå medlemmer til læreplangrupper og klagenemnder, kan like formålstenleg varetakast av bransjeorganisasjonane. Det enkelte råd foreslår vanlegvis medlemmer i dei organisasjonane som er representerte i rådet til desse oppgåvene.

Opplæringsråda er i dag klageinstansar for enkelte vedtak gjorde av yrkesopplæringsnemnder. Dette gjeld vedtak der nemnda ikkje er underlagd fylkeskommunens instruksjonsmynde, det vil seie faglege vedtak. Hovudargumentet for dette har vore at partane har hatt den beste innsikta i spørsmål som gjeld faga. Mot dette kan innvendast at partane har liten kompetanse i å opptre som forvaltningsorgan. På andre område, der eit vanleg forvaltningsorgan treng ein spesialkompetanse organet sjølv ikkje sit inne med for å avgjere ei sak, vil det innhente ei eller anna form for spesialistfråsegn. Dette kan også gjennomførast når det gjeld klage over faglege vedtak i yrkesopplæringsnemnder.

2.4 Forslag frå departementet

På grunnlag av vurderingane ovanfor foreslår departementet å oppheve føresegnene om Rådet for fagopplæring i arbeidslivet og opplæringsråda i opplæringslova, jf. opplæringslova § 12–1 og § 12–2. Desse organa må erstattast av nye former for samarbeid. Godt organisert samarbeid vil vere avgjerande for det vidare arbeidet med å utvikle ein ny struktur for vidaregåande opplæring. Samarbei-

det må tilfredsstille krava i ILO-konvensjon No 142 av 1975. Konvensjonen pålegg landa å samarbeide med partane i arbeidslivet i saker som gjeld fag- og yrkesopplæring, men legg ingen føringar for organiseringa av samarbeidet. Så snart som mogleg etter at Stortinget har behandla lovforslaget, vil departementet invitere partane i arbeidslivet til diskusjonar om korleis samarbeidet best kan organiserast. Dette vil inngå i drøftingane med partane om oppfølginga av utgreiinga frå Kvalitetsutvalet.

Departementet foreslår vidare at fylkeskommunen blir klageinstans for alle vedtak gjorde av yrkesopplæringsnemndene.

Føresegnene i opplæringslova §§ 12–5 til 12–7 om læreplangrupper, klagenemnder og medlemmer i råd og utval blir foreslått endra mellom anna slik at råda ikkje lenger skal foreslå medlemmer til læreplangrupper og klagenemnder.

3 Fylkeskommunens ansvar for opplæring i institusjonar etter barnevernlova etter statleg overtaking

3.1 Gjeldande rett

Opplæringsansvaret for barn og unge i barneverninstitusjonar er regulert i opplæringslova § 13–2. Etter gjeldande rett skal fylkeskommunen oppfylle retten til grunnskoleopplæring, spesialpedagogisk hjelp og vidaregåande opplæring for klientar i sosiale institusjonar som fylkeskommunen har ansvaret for å drive. Føresegna omfattar også kommunale institusjonar og private barneverninstitusjonar som er omfatta av fylkeskommunens ansvar etter kapittel 5 i lov 17.07.1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernlova).

Fylkeskommunens opplæringsansvar etter denne føresegna betyr at fylkeskommunen har ansvaret for opplæring av klientar når fylkeskommunen sjølv eig eller etter avtale har ansvaret for å drive institusjonen.

Departementet har vidare lagt til grunn at der som eit barn eller ein ungdom blir plassert i kommunal eller privat institusjon på grunnlag av avtale mellom fylkeskommunen og institusjonen – som ledd i å oppfylle fylkeskommunens ansvar etter barnevernlova kapittel 5 – har fylkeskommunen også ansvaret for opplæring av barnet etter opplæringslova § 13–2. Denne rettsoppfatninga er ikkje basert på ei isolert tolking av ordlyden i § 13–2, men inneber at føresegna i opplæringslova må sjåast i lys av det ansvaret fylkeskommunen har for å skaffe institusjonsplassar etter barnevernlova.

Det er også lagt til grunn at dersom eit barn eller ein ungdom blir plassert i ein institusjon (offentleg eller privat) som ligg i eit anna fylke enn heimfylket, er det heimfylkeskommunen som blir ansvarleg for opplæringa etter § 13–2. Heimfylkeskommunen kan inngå avtale om å kjøpe opplæringstenester frå annan instans, men kan ikkje fråskrive seg ansvaret for at barnet eller ungdommen får den opplæringa lova krav.

Her er det likevel eitt unntak: Dersom eit barn blir plassert i ein barneverninstitusjon som ikkje er fylkeskommunal, og det heller ikkje er inngått avtale mellom fylkeskommunen og institusjonen om kjøp av plassar, er heller ikkje fylkeskommunen ansvarleg for grunnskoleopplæringa. I slike tilfelle er ansvarsforholdet regulert av forskrifta til opplæringslova § 18–1 bokstav b. Det vil seie at den kommunen som etter barnevernlova har det økonomiske ansvaret for barna, også er ansvarleg for grunnskoleopplæringa og dei kostnadene som heng saman med den.

3.2 Bakgrunnen for forslaget om lovendring

Barne- og familiedepartementet la 18. oktober 2002 fram Ot.prp. nr. 9 (2002–2003) Om lov om endringer i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven) og lov 19. juni 1997 nr. 62 om familievernkontorer (familievernkontorloven) m.v., med forslag om at staten skal overta ansvaret for å etablere og drive barneverninstitusjonar og for å rekruttere og formidle fosterheimar. Staten skal framleis kunne nytte kommunale eller private institusjonar, men desse må vere godkjende etter nærmare reglar.

I denne proposisjonen vart det, på bakgrunn av forslag frå Utdannings- og forskingsdepartementet, også foreslått å halde ved lag fylkeskommunens opplæringsansvar for barn og unge i barneverninstitusjonar etter statleg overtaking. Det vart foreslått ei lovendring i opplæringslova § 13–2, slik at fylkeskommunen der institusjonen ligg, vart pålagt å oppfylle opplæringsrettane etter opplæringslova for barn og unge i institusjonane etter statleg overtaking. Det går fram av merknaden til føreseigna at fylkeskommunen der institusjonen ligg, får dette ansvaret også for klientar frå andre fylkeskommunar. Dei foreslåtte lovendringane vart vedtekne av Stortinget 27. februar 2003, og skal tre i kraft 1. januar 2004.

Denne lovendringa har dessverre ført til ei utilsikta forskyving av det økonomiske ansvaret frå fylkeskommunen der barnet eller ungdommen bur, til fylkeskommunen der barneverninstitusjonen er lokalisert. Dette vil kunne føre til store økonomiske

utslag for den enkelte fylkeskommunen, da det ikkje er gjort endringar i rammeoverføringane til fylkeskommunane som kompensasjon for denne forskyvinga. På denne bakgrunn foreslår departementet ei ny lovendring, slik at gjeldande fordeling av ansvaret for opplæring av barn og unge i barneverninstitusjonane kan først vidare også etter 1. januar 2004.

3.3 Høringsforslaget frå departementet

Utdannings- og forskingsdepartementet sende 15. september 2003 ut eit høringsbrev med forslag til endring av opplæringslova §§ 13–2 og 13–3a. Høringsbrevet vart sendt til fylkeskommunane, Kommunal- og regionaldepartementet, Finansdepartementet og Barne- og familiedepartementet, med frist 19. september for fråsegn. Kommunenes Sentralforbund fekk utkastet 19. september med høringsfrist 25. september.

Følgjande høringsinstansar har gitt høringsfråsegn:

Barne- og familiedepartementet
Finansdepartementet
Kommunal- og regionaldepartementet
Oslo kommune
Akershus fylkeskommune
Hedmark fylkeskommune
Oppland fylkeskommune
Buskerud fylkeskommune
Vestfold fylkeskommune
Telemark fylkeskommune
Aust-Agder fylkeskommune
Vest-Agder fylkeskommune
Rogaland fylkeskommune
Møre og Romsdal fylkeskommune
Sør-Trøndelag fylkeskommune
Nord-Trøndelag fylkeskommune
Nordland fylkeskommune
Troms fylkeskommune
Finnmark fylkeskommune
Kommunenes Sentralforbund

Bakgrunnen for den korte høringsfristen var at forslaga om lovendring skulle kunne leggjast fram og bli behandla av Stortinget i løpet av 2003, slik at lovendringane kunne tre i kraft på det tidspunkt da staten overtek ansvaret for barneverninstitusjonane, 1. januar 2004.

For at det skal vere praktisk mogleg å gjennomføre dette i løpet av den tid som er til rådvelde, og sidan endringsforslaga i både § 13–2 og § 13–3a i hovudsak gjeld vidareføring av gjeldande ordningar, har Utdannings- og forskingsministeren, i medhald av utgreiingsinstruksen pkt. 1.3, fråvike

reglane i utgreiingsinstruksen pkt. 5.2 om minimum høringsfrist på seks veker. Dette gjekk fram av høringsbrevet.

I høringsbrevet vart det vist til at formålet med lovendringa var å føre vidare det opplæringsansvaret fylkeskommunane har før staten overtek barneverninstitusjonane, men at det dessverre er blitt ei utilsikta utviding av det økonomiske ansvaret for vertsfylkeskommunane når det gjeld barn og unge frå andre fylke. Dette vart kommentert slik i høringsbrevet:

«Da forslaget om å endre § 13–2 om opplæringsansvaret for barneverninstitusjonene ble lagt fram, var ikke departementet oppmerksom på at lokaliseringen av barneverninstitusjonene var så ujevnt fordelt mellom fylkeskommunene, og at forslaget dermed ville gi så store og tilfældige utslag for enkelte fylkeskommuner. Departementet er imidlertid gjort oppmerksom på at lovendringen i opplæringsloven § 13–2 sammenholdt med særmerknaden vil føre til betydelige merutgifter for de fylkene som mottar mange barn og unge fra andre fylkeskommuner. Dette tilsier at det bør foretas en lovendring, slik at bostedsfylkeskommunene også fra 2004 har det økonomiske ansvaret for barn og unge som plasseres i institusjoner i andre fylkeskommuner.»

I høringsnotatet la departementet til grunn ein viss tvil andsynes delt juridisk og økonomisk ansvar mellom heimfylkeskommunen og fylkeskommunen der barneverninstitusjonen er lokalisert, da dette reint generelt lettare vil kunne føre til uklare tilhøve. Departementet foreslo derfor at totalansvaret for opplæringa bør leggjast til den fylkeskommunen der barnet er busett på det tidspunktet da det blir gjort vedtak om plassering i institusjon. Dette betyr at denne fylkeskommunen også får ansvaret for å oppfylle rettane etter opplæringslova dersom det blir søkt om inntak og plassering i institusjon i ein annan fylkeskommune.

Hovudgrunningivinga var at ei klar ansvarsplassing, lagd til ein fylkeskommune, truleg vil vareta omsynet til kontinuitet og planlegging av opplæringa for den enkelte betre enn ved delt ansvar mellom fylkeskommunane. Mange av dei barna og ungdommane dette gjeld, har fleire institusjonsopphald bak seg og flytter ofte. Departementet meinte derfor at det er viktig å ha ei klar plassering av opplæringsansvaret. På denne bakgrunn vart det i høringsnotatet foreslått ei lovendring i § 13–2, slik at det går fram av ordlyden at fylkeskommunen der barnet eller den unge er busett når det blir gjort vedtak om plassering i institusjon etter barnevernlova, skal ha ansvaret for å oppfylle opplæringsrettane etter opplæringslova.

3.4 Høringsintansane

Fleire fylkeskommunar har kritiske kommentarar til den korte høringsfristen. *Telemark fylkeskommune* og *Rogaland fylkeskommune* meiner forslaget bør gå på ordinær høring.

7 fylkeskommunar og *Kommunenenes Sentralforbund* støttar forslaget om endring av opplæringslova § 13–2. Fylkeskommunane er *Hedmark, Oppland, Vestfold, Aust-Agder, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag* og *Troms fylkeskommune*.

2 fylkeskommunar, *Buskerud fylkeskommune* og *Finnmark fylkeskommune*, har ingen kommentarar på grunn av kort høringsfrist.

4 høringsinstansar har ingen merknader til forslaga; dette er *Finansdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Sogn og Fjordane fylkeskommune* og *Nordland fylkeskommune*.

3 fylkeskommunar støttar ikkje forslaget. *Telemark fylkeskommune* og *Møre og Romsdal fylkeskommune* er til dels sterkt kritiske til forslaget.

Dei som støttar forslaget, uttaler mellom anna at forslaget er ei klargjering av opplæringsansvaret for barn og unge som blir plasserte i institusjon etter barnevernlova. Forslaget vil sikre vidareføring av dagens praksis på området. Det blir vist til at dette er særskilt viktig for denne elevgruppa, med fleire institusjonsopphald og til dels hyppig flytting. Ordninga er allereie innarbeidd og blir i dag gjennomført som samarbeidstiltak mellom fylkeskommunane. Det blir også vist til at forslaget har logisk samanheng med inntektsgrunnlaget til fylkeskommunane.

Kommunenenes Sentralforbund uttaler:

«KS deler departementets syn angående uheldige konsekvenser av den foretatte endringen av § 13–2 i opplæringsloven, hvor opplæringsansvaret for barn i barnevernsinstitusjoner legges til fylkeskommunen hvor barnevernsinstitusjonen ligger. Dette vil utvilsomt gi en utilsiktet utvidelse av vertsfylkeskommunenenes økonomiske ansvar for barn og ungdom fra andre fylker. Barnevernsinstitusjonene er meget ujevnt fordelt fylkene imellom, og de fylkeskommunene som mottar mange barn fra andre fylker, vil få betydelige merutgifter.

KS vil peke på viktigheten av at totalansvaret for opplæring av barn som plasseres i institusjon etter barnevernloven klargjøres og samles i én instans. Med totalansvar menes her ansvar i juridisk, forvaltningsmessig og økonomisk forstand. Etter vår oppfatning vil et delt ansvar fylkeskommuner imellom være svært uheldig da det lett vil kunne føre til uklarheter om opplegg og kostnader angående det enkelte barn – noe som til syvende og sist vil gjøre barnet til den skadelidende part i uenighet/tvister.

Opplæring i forhold til barnevernsbarn bør etter KS' syn være mest mulig lik den som eksisterer for andre barn, slik at det ikke etableres en rekke sær løsninger for denne gruppen.

Gjennom forslaget om at hjemfylkeskommunen får ansvaret for å oppfylle rettighetene etter opplæringsloven, sikrer man at en vel innarbeidet ordning fylkeskommunene imellom videreføres.

KS finner likevel grunn til å peke på det som i flere fylkeskommuner oppfattes som en urimelighet – nemlig at fylkeskommunene skal dekke utgifter til grunnskoleopplæring og spesialpedagogisk hjelp. Med utgangspunkt i at det generelle ansvaret på disse områdene er lagt til andre nivåer enn fylkeskommunen, kan det synes logisk at ansvaret ble lagt til enten kommunene eller staten. Når fylkeskommunene tidligere hadde ansvaret for både barnevernstjenesten og for opplæringstilbudet, var en slik ordning mer akseptabel. Når vi nå har en annen situasjon, er det ikke lenger like enkelt å se en logisk begrunnelse for ordningen.

Det er nå om å gjøre å finne den løsningen som sterkest understreker fylkeskommunenes opplæringsansvar i forhold til generell oppgavefordeling. Ut fra dette støtter KS departementets forslag til endring av opplæringslovens § 13–2.»

Oppland fylkeskommune viser til at avklaring av ansvaret også vil gi eit betre utgangspunkt for å få til eit betre tverretatleg samarbeid til beste for elevene, og uttaler mellom anna:

«Fylkesopplæringssjefen er enig i at en klar plassering av totalansvar (juridisk, faglig og økonomisk) på én fylkeskommune vil ivareta hensynet til kontinuitet og planleggingen av opplæringen for den enkelte, bedre enn ved delt ansvar mellom fylkeskommunene. Den praktiske gjennomføringen må skje etter avtale mellom de berørte fylkeskommuner og evt. andre samarbeidene instanser.»

Oslo kommune deler departementets oppfatning om at det er nødvendig å plassere både det juridiske, forvaltningsmessige og økonomiske ansvaret for opplæringa ein stad, det vil seie anten i bustadfylkeskommunen eller i institusjonsfylkeskommunen. *Oslo kommune* meiner likevel at dei endringar i opplæringslova med verknad frå 1. januar 2004 som Stortinget allereie har vedteke, bør haldast oppe, og at opplæringstilbodet ved barneverninstitusjonar bør finansierast ved statlege overføringar til dei fylkeskommunar der institusjonane er lokaliserte.

Telemark fylkeskommune, Møre og Romsdal fylkeskommune og *Rogaland fylkeskommune* stiller

spørsmål ved kvifor fylkeskommunen skal dekkje utgifter til grunnskoleopplæring og spesialpedagogisk hjelp, og meiner det er like logisk at anten kommunen eller staten overtek denne opplæringa.

Rogaland fylkeskommune uttaler forståing for endringsforslaga, som har til formål å rette opp ikkje tilsikta konsekvensar av eit tidlegare vedtak, og vil ikkje motsetje seg dette. *Rogaland fylkeskommune* uttaler vidare:

«Vi vil imidlertid be departementet vurdere om dette er den beste måten å løse de utfordringene opplæringsansvaret overfor denne gruppen barn og unge representerer. Den ordningen som har vært praktisert siden 1990 og som departementet nå vil vende tilbake til, hadde som sin fundamentale forutsetning at fylkeskommunene hadde ansvaret både for barnevernstjenesten og for opplæringstilbudet. Det var av den grunn at også ansvaret for grunnskoleopplæringen for den aktuelle målgruppen ble lagt til fylkeskommunene.

Dette er ikke lenger situasjonen og skaper en annen forhandlingssituasjon når et opplæringstilbud for barn og unge som omfattes av loven skal tilrettelegges. Den ordningen vi nå har med et delt ansvar mellom helseforetaket og fylkeskommunen og mellom den fylkeskommunen der eleven bor og den fylkeskommunen der eleven er plassert, forutsetter et betydelig samarbeid som er kostnadskrevende og som i enkelte tilfeller kan gjøre den aktuelle eleven til «kasteball».

Etter fylkesdirektørens oppfatning bør saken snarest mulig tas opp igjen med tanke på å få til en mer kostnadseffektiv forvaltning og en kvalitetssikring av opplæringstilbudet.»

Telemark fylkeskommune gir uttrykk for liknande synspunkt, og peiker på at forslaget reiser ei rekkje prinsipielle spørsmål som burde vore gjendstand for nærmare utgreiing og vurdering, og at dette er umogleg innan den fristen som er sett for fråsegn.

Kommunal- og regionaldepartementet har ein kommentar til høringsbrevet:

«I lovproposisjonen som Stortinget ga sin tilslutning til 27.02.03 ligger det til grunn at fylkeskommunens opplæringsansvar for barn og unge i barneverninstitusjoner skal opprettholdes etter statlig overtakelse. KRD er enig i at det juridiske og økonomiske ansvaret bør være samlet, og at ansvarsforholdene slik de var før den siste lovendringen således videreføres. Vi finner det imidlertid uheldig å koble på faglig ansvar også. Det må ligge hos den fylkeskommunen som står for opplæringen. Etter vår mening vil det være praktisk vanskelig for en fylkes-

kommune å følge opp kvaliteten på undervisningen i en annen fylkeskommune. Dette må følges opp av det ordinære tilsynsapparatet. Hjemfylkeskommunen må selvfølgelig gjennom avtaler stille krav/forutsette at institusjonsfylkeskommunen tilbyr opplæringstjenester av god nok kvalitet og tilpasset den enkeltes behov. Dette er imidlertid etter vår mening noe annet enn å ha fagansvar overfor opplæringen av enkeltpersoner i barneverninstitusjoner som ligger i et annet fylke.»

Barne- og familiedepartementet viser i si fråsegn til høringsbrevet, der ansvaret er lagt til den fylkeskommunen der barnet eller den unge «er busett når vedtaket blir gjort», og at høringsbrevet viser til at det følgjer av § 18–1 a i forskrifta til opplæringslova at barn og unge er busette i den kommunen der foreldra bur. Barne- og familiedepartementet uttaler:

«Barnevernloven forholder seg ikke til verken barnets bosted eller foreldrenes bosted hva gjelder ansvarsforholdene i barnevernet. Hvilken kommune foreldrene bor i på vedtakstidspunktet kan være helt tilfeldig i forhold til hvilken kommune som har reist sak/truffet vedtak etter barnevernloven. Denne tilfeldigheten vil dermed også kunne gjelde fylkeskommunen. Etter Barne- og familiedepartementets oppfatning vil det derfor kunne gi svært urimelige løsninger om en fylkeskommune som ikke har hatt noe ansvar i forhold til barnevernsaken, verken på plasseringssiden eller mottakssiden, skal holdes juridisk og økonomisk ansvarlig for opplæringen. Vi vil derfor foreslå at ansvaret legges til «den fylkeskommune der den kommunen ligger som er ansvarlig for plasseringen, jf. barnevernloven § 8–4.»»

Hedmark fylkeskommune og *Oppland fylkeskommune* viser til at det kan vere tilfeldig kva som avgjer om eit barn eller ein ungdom blir plassert i institusjon eller fosterheim, og foreslår at fylkeskommunens ansvar etter lovforslaget også må omfatte barn som blir plasserte i fosterheim. *Akershus fylkeskommune* og *Vestfold fylkeskommune* har fråsegner om same problematikk.

Akershus fylkeskommune uttaler:

«Opplæringslova er klar på at fylkeskommunen har grunnskolean-svar for barn i institusjoner av alle slag, og at kommunen har grunnskolean-svar for øvrige barn, også barn plassert i fosterhjem, barn som mottar hjemmebaserte barnevernstiltak etc.

Dette skillet har vært greit en stund, men er etter hvert blitt vanskelig i praksis, for barnevernet lar ofte barn skifte hyppig mellom de to plasseringsalternativene, og det oppstår mange

gråsoner for opplæringsetaten. Stadig flere plasseres i fosterhjem som er knyttet opp mot institusjon. Institusjonene er i reserve, overtar ved kriser. Foreldrene i fosterhjemmet kan f.eks. være tilsatt ved institusjonen, men barna bor like fullt i et fosterhjem. Den ønskede overgang til stadig mer hjemmebaserte tjenester ser også ut til å fungere ekstra godt når det finnes institusjonsplasser til avlastning for foresatte.

For skolen fører dette til at ansvaret for barnas skolegang skifter hyppig mellom kommune og fylkeskommune. Vi ser eksempler på at barn som fungerer godt i et fylkeskommunalt, godt bemannet skoletilbud, tas ut av dette når kommunen må betale for gjesteplass. Vi ser også at offentlige myndigheter bruker tid og ressurser til ankesaker for å avklare hvorvidt opplæringsansvar er kommunalt eller fylkeskommunalt.

Det finnes også eksempler på at dagens lovverk hindrer at eleven får det optimale totaltilbud (botilbud og opplæringstilbud), jfr. følgende eksempel: En ungdom bor ved en institusjon og får tilbud ved en fylkeskommunal grunnskole. I november flyttes ungdommen over i fosterhjem som er knyttet til institusjonen. Kommunen overtar opplæringsansvaret og velger å kjøpe opplæringstjenester av fylkeskommunen for resten av skoleåret. Alt er vel. For neste skoleår vurderer kommunen fortsatt det fylkeskommunale opplæringstilbudet som best, men velger det vekk av økonomiske grunner. Eleven tas inn i vanlig grunnskole. Det går bra i ca. en måned. Derne-st skriver kommunen eleven inn igjen på institusjon, og eleven får igjen det fylkeskommunale opplæringstilbudet.

Fylkesrådmannens forslag: Det må gjøres en klar avgrensing av hva som er kommunalt og hva som er fylkeskommunalt grunnskolean-svar. Avgrensingen må gjøres i samarbeid med barnevernet, slik at den kan ta hensyn til utviklingen som gjøres innen denne sektoren.»

3.5 Vurderingar og forslag frå departementet

Vurderingar

Departementet held fast ved forslaget til realitetsendring i § 13–2 i samsvar med høringsnotatet. Departementet meiner at det er viktig med ei klar plassering av ansvaret for opplæring av barn og unge i institusjonar etter barnevernlova, og at det juridiske, faglege og økonomiske ansvaret for denne opplæringa blir lagt til den same fylkeskommunen. På bakgrunn av enkelte høringsfråsegner er departementet likevel komme til at ordlyden i lovforslaget bør justerast i høve til høringsutkastet.

I høringsnotatet vart det foreslått at ansvaret for

å oppfylle opplæringsrettane etter opplæringslova blir lagt til fylkeskommunen der barnet er busett på det tidspunktet det blir gjort vedtak om plassering i institusjon. Barne- og familiedepartementet har i høringsfråsegna påpeikt at det kan være heilt tilfeldig kva kommune foreldra bur i på vedtakstidspunktet i forhold til kva kommune som har reist sak/gjort vedtak etter barnevernlova, og at denne tilfeldigeita dermed også vil kunne gjelde fylkeskommunen. Barne- og familiedepartementet foreslår derfor å endre ordlyden i § 13–2 i høve til høringsutkastet, slik at ansvaret blir lagt til fylkeskommunen der den kommunen ligg som er ansvarleg for plasseringa i samsvar med barnevernlova § 8–4. Utdanningsdepartementet legg til grunn at den kommunen der barnet oppheld seg, og som dermed er den kommunen som gjer vedtak etter barnevernlova § 8–4, i dei aller fleste tilfelle vil vere den kommunen der barnet er registrert som busett. Men i somme tilfelle vil barn og ungdommar kunne opphalde seg kortare eller lengre tid i ein annan kommune enn den kommunen der vedkommande er busett. I enkelte tilfelle blir det også gjort vedtak som gjeld barn utan bustad i landet. Departementet meiner det er viktig at ansvaret for opplæring i slike tilfelle også blir fanga opp av forslaget i § 13–2. Departementet foreslår derfor å endre ordlyden i forslaget til § 13–2 i samsvar med forslaget frå Barne- og familiedepartementet. Det vil seie at ansvaret blir lagt til fylkeskommunen der den kommunen ligg som er ansvarleg for plasseringa i samsvar med barnevernlova § 8–4.

I høringsnotatet vart det også foreslått at totalansvaret for opplæringa (juridisk, fagleg og økonomisk) bør leggjast til den fylkeskommunen der barnet er busett på det tidspunktet det blir gjort vedtak om plassering i institusjon. I høringsfråsegna er Kommunal- og regionaldepartementet samd i at det økonomiske og juridiske ansvaret for opplæringa bør være samla, men meiner at det faglege ansvaret bør liggje hos den fylkeskommunen som reint faktisk står for opplæringa. Etter Utdanningsdepartementets vurdering må det juridiske ansvaret også omfatte eit fagleg ansvar. For eksempel vil det i samband med ei eventuell rettssak om mangelfull opplæring vere manglar ved det faglege innhaldet som er føresetnaden for det juridiske og økonomiske ansvaret. Den fylkeskommunen som har det juridiske ansvaret, har dermed også ansvaret for å sikre seg at den praktiske gjennomføringa av opplæringa i ein annan fylkeskommune har eit tilfredsstillande fagleg innhald. Departementet held dermed fast ved at den fylkeskommunen som er ansvarleg for å oppfylle opplæringsrettane for barn og unge i barneverninstitusjonar etter opplæringslova

§ 13–2, har eit juridisk, fagleg og økonomisk ansvar for denne opplæringa.

Når det gjeld det prinsipielle spørsmålet om kva for eit forvaltningsnivå som bør ha ansvaret for opplæring etter opplæringslova for barn og unge i barneverninstitusjonar, viser departementet til omtalen av dette i Ot.prp. nr. 9 (2002–2003) side 86:

«Hovedbegrunnelsen for at fylkeskommunen fortsatt bør ha opplæringsansvaret etter statlig overtakelse av barneverninstitusjonene er den samme som ved statlig overtakelse av de medisinske institusjonene. Fylkeskommunen har lang erfaring med å ha ansvaret for opplæring ved barneverninstitusjonene. Fylkeskommunen har også ansvaret for videregående opplæring generelt, og dermed fagkompetanse på området. Fylkeskommunalt opplæringsansvar vil dessuten trolig gi større sammenheng mellom det opplæringstilbudet som blir gitt før, under og etter institusjonsoppholdet.

Opplæringsansvaret ved barneverninstitusjonene bør også ses i sammenheng med opplæringsansvaret ved de medisinske institusjonene. Flere fylkeskommuner har bygget opp en egen kompetanseenhet for institusjonsundervisning, med ansvar for opplæring av klienter i både de medisinske og sosiale institusjonene. Ved behandlingen av Ot. prp. nr. 30 (2001–2002) pekte flertallet i komiteén på at samme forvaltningsnivå bør ha ansvaret for opplæringen både i sosiale og medisinske institusjoner, fordi en del pasienter er elever begge steder, jf. Innst. O. nr. 27 (2001–2002).

I Ot.prp. nr. 30 ble det foreslått en gjennomgang av opplæringsvirksomheten ved de medisinske institusjonene. Flertallet i komiteén sluttet seg til dette, jf. Innst. O. nr. 27 (2001–2002). Departementet viser til dette, og finner det naturlig at en slik gjennomgang også omfatter opplæringsansvaret ved barneverninstitusjoner etter statlig overtakelse. En slik gjennomgang bør imidlertid ikke foretas før det har gått en viss tid etter at de medisinske institusjonene og barneverninstitusjonene er overført til staten, slik at man kan få et reelt inntrykk av hvordan fylkeskommunens opplæringsansvar fungerer etter statlig overtakelse.»

Departementet viser til det ovannemnde og den foreslåtte gjennomgangen av opplæringsansvaret ved dei medisinske institusjonane og barneverninstitusjonane. Departementet meiner at ein slik gjennomgang også bør omfatte opplæringsansvaret for barn og unge som blir plasserte i fosterheim. I høringa har somme fylkeskommunar vist til at det ofte kan vere tilfeldigeiter som avgjer om eit barn eller ein ungdom blir plassert i institusjon eller fosterheim. I tillegg blir det vist til at barnevernet ofte lèt

barn skifte hyppig mellom dei to plasseringsalternativa, og at det følgjeleg oppstår mange gråsoner for opplæringsetaten. Dette har samanheng med at fylkeskommunen etter gjeldande rett er ansvarleg for både grunnskoleopplæring og vidaregåande opplæring av barn og unge i barneverninstitusjonar, medan kommunen er ansvarleg for grunnskoleopplæring av barn som blir plasserte i fosterheim.

På denne bakgrunn vil departementet gjennomgå opplæringsansvaret for barn og unge i medisinske institusjonar, barneverninstitusjonar og fosterheimar. I denne samanheng vil departementet prøve å få til ordningar som gir best mogleg tilbod til den enkelte eleven, utan unødig byråkrati.

Forslag

Frå 1. januar 2004 vil den statlege, regionale barnevernmyndigheita bli ansvarleg for etablering og drift av barneverninstitusjonar, jf. stortingsvedtaket 27. februar 2003. Departementet foreslår å endre opplæringslova § 13–2 slik at når det blir gjort vedtak om plassering i institusjon etter barnevernlova, vil det vere fylkeskommunen der den kommunen ligg som er ansvarleg for plasseringa, jf. barnevernlova § 8–4, som også blir ansvarleg for opplæringa av bebuarane ved institusjonen.

Opplæringsansvaret skal omfatte både barn og unge i statens eigne institusjonar, jf. barnevernlova § 5–1, og barn og unge i private og kommunale institusjonar som er godkjende etter barnevernlova § 5–8. Dei fleste som bur i barneverninstitusjon, vil få opplæring i vanleg skole i lokalmiljøet til institusjonen. I somme tilfelle vil dette likevel ikkje vere mogleg, og barnet må da få opplæring internt i institusjonen. For å sikre at det skal bli praktisk mogleg å gi opplæring i institusjonane i desse tilfella, meiner departementet at det bør gå fram av opplæringslova § 13–2 at institusjonane pliktar å stille nødvendige lokale til disposisjon for opplæringa.

Forslaget vil vere ei vidareføring av det opplæringsansvaret fylkeskommunen har i dag.

4 Forslag om endring i opplæringslova § 13–3a

Gjeldande rett/Høringsforslaget

Opplæringslova § 13–3a første ledd lyder:

«§ 13–3a Plikt for fylkeskommunen til å sørge for grunnskoleopplæring, spesialpedagogisk hjelp og vidaregåande opplæring i helseinstitusjonar som regionale helseføretak eig.

Fylkeskommunen skal oppfylle retten til

grunnskoleopplæring, spesialpedagogisk hjelp og vidaregåande opplæring etter lova her for pasientar i helseinstitusjonar som det regionale helseføretaket, oppretta etter helseføretakslova § 8, eig i fylkeskommunen. Helseføretaket skal sørge for nødvendige lokale med inventar og utstyr til opplæringa.»

Etter opplæringslova § 13–3a første ledd andre punktum pliktar helseføretaka å sørge for nødvendige lokale med inventar og utstyr til opplæringa. Føreseigna kan forståast slik at helseføretaka skal sørge for ordinært undervisnings- og datautstyr. Men dette er fylkeskommunens ansvar. På denne bakgrunn foreslo departementet i høringsbrevet å endre opplæringslova § 13–3a første ledd andre punktum slik at dette blir i samsvar med ordlyden i opplæringslova § 13–2 andre ledd andre punktum.

I høringsbrevet vart det foreslått at opplæringslova § 13–3a første ledd andre punktum får denne ordlyden: «Helseføretaket skal sørge for nødvendige lokale til opplæringa.»

Høringsinstansane

Dei 10 fylkeskommunane som har uttalt seg til dette forslaget, støttar det eller har ingen merknader. *Aust-Agder fylkeskommune* meiner at forslaget inneber klarare ansvarsgrenser og er enklare å praktisere enn dagens føresegn. *Kommunenenes Sentralforbund* ser det som fordelaktig at dette blir klargjort.

Forslag frå departementet

Departementet held fast ved forslaget om endring i § 13–3a første ledd andre punktum.

5 Økonomiske og administrative konsekvensar av lovframlegga

Samarbeid mellom departementet og partane i arbeidslivet om fag- og yrkesopplæringa

Ved at Rådet for fagopplæring i arbeidslivet og opplæringsråda blir nedlagde, vil dei statlege tilskotta til desse råda bli sparte, jf. forslag i St.prp. nr. 1 (2003–2004).

Partane og bransjeorganisasjonane sitt faglege arbeid vil halde fram som før. Dei vil vere vanlege høringsinstansar som tidlegare. Vidare vil dei bli inviterte til å delta i møte, konferansar, arbeidsgrupper og liknande. Sekretariatsfunksjonen for opplæringsråda har lege i ein av dei bransjeorganisasjonane som har vore representerte i det enkelte rådet. Denne oppgåva vil no falle bort. Det statlege til-

skottet til å dekkje halvparten av driftsutgiftene til denne funksjonen vil også falle bort. Dei organisasjonane dette vedkjem, er informerte om det i brev 8. oktober d.å.

Fylkeskommunane vil etter forslaget overta oppgåva som klageinstans for faglege vedtak i yrkesopplæringsnemnda. Desse vedtaka blir gjorde av yrkesopplæringsnemnda som førsteinstans, etter førebuarde saksbehandling i fylkeskommunen. Det vil seie at fylkeskommunen har sett seg inn i både saksfeltet og den enkelte saka før vedtak blir gjort i førsteinstansen. Endringa vil følgjeleg berre medføre nokre fleire saker til avgjerd for det nivå i fylkeskommunen som er klageinstans for andre vedtak i yrkesopplæringsnemnda. Etter å ha spurt eit utval fylkeskommunar reknar departementet med at det vil dreie seg om 1 – 5 saker kvart år i kvar av fylkeskommunane. Dette er ei så ubetydeleg endring at ho ikkje vil bli spesielt kompensert i rammeoverføringane til fylkeskommunane.

Fylkeskommunens ansvar for opplæring i institusjonar etter barnevernlova

Forslaget om fylkeskommunalt ansvar for opplæringsverksemda i barneverninstitusjonane etter statleg overtaking vil ikkje medføre auka utgifter for det offentlege. Forslaget er ei vidareføring av det opplæringsansvaret fylkeskommunane har i dag, og vil derfor heller ikkje ha nemneverdige administrative konsekvensar.

6 Merknader til dei enkelte paragrafane

Til § 12–1 Rådet for fagopplæring i arbeidslivet og § 12–2 Opplæringsråd:

Føresegnene blir oppheva utan at det blir fastsett nye føresegner om korleis det framtidige samarbeidet med partane i arbeidslivet skal organiserast. Dei nye samarbeidsformene må utviklast og fastsetjast av departementet og partane i fellesskap.

Til § 12–4 Oppgåvene til yrkesopplæringsnemnda:

Sjette ledd i føresegna er endra slik at yrkesopplæringsnemnda ikkje lenger er pålagt å gi rapport om verksemda si til Rådet for fagopplæring i arbeidslivet.

Til § 12–5 Læreplangrupper:

Andre ledd i føresegna er endra slik at opplæringsråda ikkje lenger skal gi forslag om medlemmer i

læreplangrupper. Departementet vil i framtida innhente slike forslag frå aktuelle organisasjonar.

Til § 12–6 Klagenemnd for fag- og sveineprøver:

Andre ledd i føresegna er endra slik at opplæringsråda ikkje lenger skal gi forslag om medlemmer i klagenemnder. Departementet vil i framtida innhente slike forslag frå aktuelle organisasjonar.

Til § 12–7 Medlemmer av råd og nemnder:

Føresegna er endra slik at ho ikkje lenger fastset plikter for medlemmer i Rådet for fagopplæring i arbeidslivet og opplæringsråda.

Til § 13–2 Plikt for fylkeskommunen til å sørgje for grunnskoleopplæring, spesialpedagogisk hjelp og vidaregåande opplæring i institusjonar etter barnevernlova:

Departementet gjer merksam på at det er gjort ei lovendring i § 13–2 som enno ikkje har tredd i kraft, sjå omtalen under punkt 3.2.

Første ledd slår fast at fylkeskommunen der den kommunen ligg som er ansvarleg for plasseringa, jf. barnevernlova § 8–4, blir juridisk, fagleg og økonomisk ansvarleg for å oppfylle retten til opplæring etter opplæringslova for barn og unge i barneverninstitusjonar. Det betyr at denne fylkeskommunen også vil vere ansvarleg for å oppfylle opplæringsrettane når det blir gjort vedtak om inntak og plassering i institusjon i ein annan fylkeskommune. Det er føresetnaden at den praktiske gjennomføringa i slike tilfelle skjer etter avtale mellom dei fylkeskommunane det gjeld, og mot refusjon av utgiftene. Fylkeskommunen der den kommunen ligg som er ansvarleg for plasseringa av barnet eller den unge i samsvar med barnevernlova § 8–4, kan likevel ikkje fråseie seg sitt ansvar for at barnet får den opplæringa det har krav på etter lova. Denne fylkeskommunen har ansvaret for at opplæringa fyller krava i opplæringslova, gjer vedtak om spesialundervisning og spesialpedagogisk hjelp, og sørgjer for at elevane har nødvendig undervisningsmateriell og utstyr.

Den kommunen som etter barnevernlova § 8–4 gjer vedtak om plassering, vil i dei fleste tilfelle vere den kommunen der barnet også er registrert som buset.

Opplæringsansvaret etter forslaget omfattar:

- spesialpedagogisk hjelp til barn før opplæringspliktig alder (opplæringslova § 5–7)
- grunnskoleopplæring for barn i opplæringspliktig alder (kap. 2 i opplæringslova)

- vidaregåande opplæring (kap. 3 i opplæringslova)
- spesialundervisning etter opplæringslova § 5–1
- grunnskoleopplæring for vaksne etter opplæringslova § 4A-1 og
- spesialundervisning på grunnskolen område etter opplæringslova § 4A-2

Andre ledd slår fast at fylkeskommunens opplæringsansvar etter første ledd omfattar barn og unge i barneverninstitusjonar som den statlege regionale barnevernmyndigheita har ansvaret for etter barnevernlova § 5–1, og barn og unge i kommunale og private institusjonar som er godkjende til bruk som barneverninstitusjon, jf. barnevernlova § 5–8.

Dei fleste barn og unge i barneverninstitusjon vil få opplæring i vanleg skole i lokalmiljøet til institusjonen. I somme tilfelle vil dette likevel ikkje vere mogleg, og barnet må da få opplæring internt i institusjonen. For å sikre at det skal bli praktisk mogleg å gi opplæring i institusjonane i desse tilfella, meiner departementet at det bør gå fram av opplæringslova § 13–2 at institusjonane pliktar å stille nødvendige lokale til disposisjon for opplæringa. Med «nødvendige lokale» er meint lokale til opplæringa og nødvendige tilleggslokale som f.eks. personalrom.

Etter tredje ledd kan departementet gi forskrifter eller pålegg i enkelttilfelle om ansvaret til fylkeskommunen.

Til § 13–3a første ledd:

Med «nødvendige lokale» er meint lokale til opplæringa og nødvendige tilleggslokale som f.eks. personalrom.

Til § 15–2 Særlege reglar om klageinstans:

Fjerde ledd i føreseigna er endra slik at fylkeskommunen skal vere klageinstans for alle enkeltvedtak gjorde i yrkesopplæringsnemnda.

Departementet gjer framlegg om at lovendriningane tek til å gjelde 1. januar 2004. Jf. omtalen under punkt 3.2 og punkt 5 første avsnitt.

Utdannings- og forskingsdepartementet

t i l r å r :

At Dykkar Majestet godkjenner og skriv under eit framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).

Vi HARALD, Noregs Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjere vedtak til lov om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova), i samsvar med eit vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)

I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) blir det gjort følgjande endringar:

I

§ 12–1 blir oppheva.

§ 12–2 blir oppheva.

§ 12–4 sjette ledd skal lyde:

Nemnda gir rapport til *fylkeskommunen* og departementet om verksemda si og om tiltak som er viktige for fagopplæringa.

§ 12–5 andre ledd skal lyde:

Læreplangruppene skal vere samansette med like mange representantar frå arbeidslivet og frå *skolesida*.

§ 12–6 andre ledd blir oppheva. Tidlegare tredje ledd blir nytt andre ledd.

§ 12–7 skal lyde:

§ 12–7 Medlemmer *av nemnder*

Den som blir oppnemnd eller vald som medlem *av prøvenemnd* eller *klagenemnd*, er pliktig til å ta imot vervet. Medlemmer kan likevel krevje seg fritak for ny oppnemning i like lang tid som dei har gjort samanhengande teneste. Den som har fylt seksti år, kan krevje seg fritaken.

§ 13–2 skal lyde:

§ 13–2 Plikt for fylkeskommunen til å sørge for grunnskoleopplæring, spesialpedagogisk hjelp og

vidaregåande opplæring i institusjonar etter barnevernlova

Når det blir gjort vedtak om plassering i institusjon etter barnevernlova, er det den fylkeskommunen der den kommunen ligg som er ansvarleg for plasseringa, jf. barnevernlova § 8–4, som har ansvaret for å oppfylle retten til grunnskoleopplæring, spesialpedagogisk hjelp og vidaregåande opplæring i institusjonen etter lova her.

Ansvaret omfattar barn og unge i institusjonar i fylkeskommunen som den statlege regionale barnevernmyndigheita har ansvaret for etter barnevernlova § 5–1, og private og kommunale institusjonar som er godkjende etter barnevernlova § 5–8. Institusjonane skal sørge for nødvendige lokale til opplæringa.

Departementet kan gi nærmare forskrifter eller pålegg i enkelttilfelle om ansvaret til fylkeskommunen.

§ 13–3a første ledd skal lyde:

Fylkeskommunen skal oppfylle retten til grunnskoleopplæring, spesialpedagogisk hjelp og vidaregåande opplæring etter lova her for pasientar i helseinstitusjonar som det regionale helseføretaket, oppretta etter helseføretakslova § 8, eig i fylkeskommunen. Helseføretaket skal sørge for nødvendige lokale til opplæringa.

§ 15–2 fjerde ledd skal lyde:

Fylkeskommunen er klageinstans for enkeltvedtak i *yrkesopplæringsnemnda*.

II

Lova tek til å gjelde 1. januar 2004.